

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון

יחד בסיפור הישראלי

מגורשת

מערך שיעור בעקבות הסרטון

פעילות לכיתות י'-י"ב

מטרת המערך:

היכרות וחשיפה לחומרים שמהווים את הרקע התרבותי והעיוני לכתיבת "מגורשת" מאת צביה מרגליות והם עוסקים בסוגיה בוערת במדינת ישראל: חיים משותפים ובניית זהות לאומית. מטרת מערך השיעור היא להגביר את המודעות לאתגר החיים המשותפים במדינת ישראל. מורה יקרה/ה- המערך בנוי בצורה שבה תוכל למלא את המטען האישי והמחשבתי בהתאם לתפיסתך ותפיסת בית הספר.

מערך השיעור:

1. הקרנת הסרטון "מגורשת"

2. עיבוד:

ב"מגורשת" מגישה צביה מרגליות משל, דימוי של זוג שנמצא במשבר:
האיש רוצה להתגרש והאישה רוצה טיפול זוגי
את מי מייצגת האישה?
את מי מייצג האיש?
מה גורם לאיש- להיאבק מול האישה ולרצות בגירושין?
מה משמעות הגירושין במשל?
צביה מתארת את הקשר של הציבור החילוני והדתי במדינת ישראל כזוגיות.

אין אתם רואים את יחסי הדתיים חילוניים במדינה? זוגיות? מלחמה? אחדות? קח ותן?
זמני? קבוע? וכו'

3. העמקה והכרת המושגים והמקורות :

- למידה בכיתה או בזוגות, קריאה ועיון במקורות הבאים
1. משל העגלה המלאה והעגלה הריקה
  2. מדרש שיר השירים
  3. משל חמורו של משיח
  4. מאמר דעה יאיר לפיד
  5. מאמר דעה דרור אידר

מרכז המבקרים בניצן

ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: *8947

חפשו אותנו ב- מרכז קטיף

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון

יחד בסיפור הישראלי

מגורשת

מערך שיעור בעקבות הסרטון

פעילות לכיתות י'-י"ב

משל העגלה המלאה והעגלה הריקה

רבי אברהם ישעיהו קרליץ ("החזון איש"), ממנהיגי הציבור החרדי נפגש עם ראש הממשלה דוד בן גוריון ב-20 באוקטובר 1920. במהלך הפגישה בן-גוריון שאל: "באתי לדבר איתך על נושא אחד, איך יהודים דתיים ולא-דתיים יחיו יחד בארץ הזאת, בלי שנתפוצץ מבפנים? יהודים באים הנה מהרבה ארצות, למאות ולאלפים, עם מסורות שונות, מתרבויות שונות והשקפות שונות. המדינה עומדת בסכנה חיצונית, הערבים עדיין רוצים להשמידנו, ועלינו למצות כל מה שמשותף בין חלקי העם. ויש בעיה יסודית: אלה יהודים ואלה יהודים, ואיך יחיו יחד?".

החזון איש השיב לו במשל (שמקורו בתלמוד בבלי, מסכת סנהדרין, דף ל"ב, עמוד ב'): "אם שני גמלים נפגשים בדרך במשעול, וגמל אחד טעון משא, והשני איננו טעון משא, זה שאין עליו משא חייב לפנות את הדרך לגמל הטעון משא. אנחנו היהודים הדתיים משולים לגמל הטעון משא - יש עלינו עול של הרבה מאוד מצוות. אתם צריכים לפנות לנו את הדרך" (תשובה זו נודעה כמשל העגלה הריקה). בן-גוריון הגיב בתרעומת לטענה בדבר העגלה הריקה: "ומצוות יישוב הארץ אינה מצווה? וזה לא משא? ומצוות ההגנה על החיים אינה מצווה? ומה שעושים הבחורים שאתם כל כך מתנגדים להם, והם יושבים על הגבולות ושומרים עליכם, האין זו מצווה?", תהה. והחזון איש השיב: "אם ה' לא ישמור עיר שוא שקד שומר" (תהילים קכז, א).

משל העגלה המלאה והעגלה הריקה הפך את הפגישה לסמל ליחסי חילונים-חרדים מיד לאחר קיומה.

● האם אתם מסכימים להגדרותיו של "החזון איש"? נמקו

מרכז המבקרים בניצן

ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: *8947

חפשו אותנו ב- ☎ מרכז קטיף

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון

יחד בסיפור הישראלי

מגורשת

מערך שיעור בעקבות הסרטון

פעילות לכיתות י'-י"ב

"הזוג מצידון" / מדרש שיר השירים רבה א' ל"א

מעשה באשה אחת מצידון ששהתה עשר שנים עם בעלה ולא ילדה.
באו אצל רבי שמעון בר יוחאי רוצים להתגרש זה מזה.
אמר להם: "חייכם, כשם שנזדווגתם זה לזה במאכל ובמשתה, כך אין אתם מתפרשים זה מזה
אלא מתוך מאכל ומשתה".
הלכו בדרכיו ועשו לעצמם יום טוב ושיכרתו יותר מדי.
כיוון שנתיישבה דעתו,
אמר לה: "בתי, ראי כל חפץ טוב שיש לי בביתי, טלי אותו ולכי לבית אביך".
מה עשתה היא? לאחר שישן, רמזה לעבדיה ושפחותיה ואמרה להם: "שאוהו במיטה וקחו אותו
והוליכוהו לבית אבא".
בחצי הלילה, ננער משנתו.
כיוון שפג היין,
אמר לה: "בתי היכן אני נתון?"
אמרה לו: "בבית אבא".
אמר לה: "מה לי בבית אביך?"
אמרה לו: "לא כך אמרת לי בערב - 'כל חפץ טוב שיש בביתי טלי אותו ולכי לבית אביך'?
אין חפץ טוב לי בעולם יותר ממך".
הלכו אצל שמעון בר יוחאי,
התפלל עליהם,
ונפקדו.

- מדוע לדעתכם בחרה צביה להשתמש במדרש הזוג מצידון כסיפור המסגרת לקטע "מגורשת"?

מרכז המבקרים בניצן

ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: *8947

חפשו אותנו ב- ☎ מרכז קטיף

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון

יחד בסיפור הישראלי

מגורשת

מערך שיעור בעקבות הסרטון

פעילות לכיתות י'-י"ב

חמורו של משיח

"גילי מאד בת ציון, הריעי בת ירושלים, הנה מלכה יבוא לך, צדיק ונושע הוא, עני ורכב על חמור, ועל עיר כן אתנות". (זכריה פרק ט', פסוק ט')

חמורו של משיח בתפיסה היהודית:

ליקוטי שיחות ל"א, י"ט מבואר 'חמור' רומז על 'חמר' הגוף וחומריות העולם בכלל, ותכלית בריאת העולם היא לשבר ולזכך את החמר, הן חומריות הגוף והן חומריות העולם בכלל ... ולכן החמור לא היה כלי למשה עצמו; דוקא לעתיד לבוא, חומריות העולם עצמה תשקף את האור האלקי, ולכן מלך המשיח עצמו ירכב על החמור והוא "עתיד להגלות עליו"

● מה משמעות "חמורו של משיח"? האם לשבח או לגנאי?

הביטוי "חמורו של משיח" כמייצג עמדה בשיח הפוליטי-דתי.

בשנת 1998 פורסם על ידי העיתונאי ספי רכלבסקי ספר בשם "חמורו של משיח", אשר גורס לטענתו כי במשנתו של הרב אברהם יצחק הכהן קוק והשקפת תלמידיו, מייצגים החילונים, את עולם החומר. החילונים נועדו להקים את המדינה היהודית ולהניע את תהליך הגאולה, אך לאחר שהמדינה תוקם, יידרשו החילונים לפנות את מקומם לציבור הדתי-חרדי אשר מיועד להנהיג את המדינה.

כלומר החילונים הם "החמור" בעוד הציבור הדתי-חרדי אשר נועד לתפוס את מקומו הם מעין "משיח". מעבר לכך שתלמידי הרב קוק התנגדו לטענה שאינה משקפת את דברי רבם, הספר עורר מחלוקת בקרב הציבור הישראלי הן בשל העובדה כי הוא לא נכתב בצורה מדעית והוא מכיל אי דיוקים רבים והן מפני שהוא נכתב בשנאה גדולה ליהדות ולציבור הדתי.

● האם לדעתכם אכן מייצג החמור את העולם החילוני כפי שטוען ספי רכלבסקי?

● מהי התרומה של ה"חילוניות" לבניה הרוחנית של עם ישראל ?

מרכז המבקרים בניצן

ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: 8947*

חפשו אותנו ב- מרכז קטיף

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון

יחד בסיפור הישראלי

מגורשת

מערך שיעור בעקבות הסרטון

פעילות לכיתות י'-י"ב

מאמר דעה יאיר לפיד

מדוע היה דחוף וחשוב כל כך למדינת ישראל להתפנות מעזה (...) אני רוצה להציע תאוריה: זה לא היה למרות המתנחלים, אלא בגללם. זה מעולם לא היה קשור לפלסטינים, לדמוגרפיה, לשאיפה להסדר שלום, לתשישותו היחסית של צה"ל או לכל אחד מן ההסברים שניתנו לנו (ונסותרו שוב ושוב).

המניע היה אחר לגמרי: הוא נעוץ בהפרת האיזון העדין שהיה בין החברה המתנחלת לבין החברה הישראלית (...)

בעשרים השנים האחרונות עשו הדתיים-לאומיים שימוש נרחב בעם החילוני כדי להגשים שורה של מטרות פוליטיות, ובעיקר אמוניות (...) אלא שהישראלים לא אוהבים להיות חמורים, ולא חשוב מי רוכב עליהם: "עקרון המטוטלת הנודע" הוא מציאות פוליטית פעילה מאוד בארץ (...) ככל שתדחף את המטוטלת רחוק יותר, היא תחזור בעוצמה רבה יותר.

הדמוקרטיה הישראלית הבינה - יותר באינסטינקט מאשר כפעולה מודעת - שהיא לא יכולה להרשות לעצמה להיות מנוהלת בידי קבוצת מיעוט מיליטנטית.

אין זה מקרה שבמדינה שהצביעה בשלושים השנה האחרונות באופן כמעט אוטומטי לימין הייתה תמיכה יציבה של למעלה מ-70 אחוז בהתנתקות...

העימות מעולם לא חצה את הגבולות הראשוניים שלו הדתיים הלאומים בצד אחד, שאר אזרחי המדינה בשני... ולרשטיין אמר בגלוי לציבור תומכיו: זה נגדנו, אנחנו העניין, הם לא רוצים להתנתק מעזה אלא מאיתנו.

לאמיתו של דבר איש לא רצה להתנתק מהם אלא רק ללמדם שיעור בצניעות ואולי גם בדמוקרטיה.

● מה הייתה הסיבה להתנתקות על פי הקטע? האם כולם מסכימים עם זה? מה דעתך?

מרכז המבקרים בניצן

ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: *8947

חפשו אותנו ב- מרכז קטיף

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון

יחד בסיפור הישראלי

מגורשת

מערך שיעור בעקבות הסרטון

פעילות לכיתות י'-י"ב

מאמר דעה דורו אידר

היה זה בעיקר מהלך חד צדדי שכפתה האליטה הישראלית על אחד הזרמים האקטיביסטיים החשובים כיום בעם היהודי לסגת ממפעל חייו בעשרות השנים האחרונות. משקלה של ההתנתקות חורג הרבה מעבר לביטוייה הפוליטי המעשי, שכן בתהליך הזה נחשפו אמיתות אידאיות ותרבותיות שניצבו בסמוי בתשתית קיומו של העם היהודי בכלל ושל מדינת ישראל בפרט.

בראשיתה של ההתגבשות הלאומית החדשה של עם היהודי, בוצע אחד הניסיונות המרתקים והבעייתיים ביותר בהיסטוריה של העמים: האליטה המובילה של העם סילקה את מה שהיה משך דורות ארוכים עילת הקיום של הקולקטיב היהודי: האלוקים. עשור אחד עשור הלך הקולקטיב היהודי והתנתק מכל מה שסומן אצלו כאשם העיקרי במצבו המדיני והחברתי העלוב: ההוויה הדתית של העם היהודי על מסמניה המובהקים. מלחמת ששת הימים הייתה תאונה היסטורית לא מתוכננת. המפגש הבלתי אמצעי עם ערש ההיסטוריה היהודית חשף באופן בלתי מבוקר את המוני העם לשיבתו של המורחק המטפיזי בישראל חילונית, שבה הוכנע המממד הדתי, והליברליזם האוניברסלי שלט בכיפה, לא היה צורך בתוספות טריטוריאליזם שכל מהותן הזכירה את הגרעין היהודי העתיק ששכן כל העת בלאומיות הישראלית החדשה ונעטף בכיסויים רבים לכל יעיר מרבצו את מה שביקשה האליטה הסוציאליסטית לשכוח. דומה כי כאן - ולא בשליטה בעם זר - נמצא שורש ההתנגדות של השמאל הישראלי לאחיזה בערש מולדתו ההיסטורית.

האמת ניתנה להיאמר: ההתיישבות בחבלי הארץ החדשים לא קיבלה מעולם את הלגיטימציה של ישראל הראשונה: הגם שהמתיישבים נאחזו בסמלי האדונים (חניתה ונהלל), דינם נחרץ לעקירה עוד בראשיתם. חורבנו של גוש קטיף נעוץ בזיהוי ההתיישבות מעבר לקו הירוק עם מכלול הערכים שישראל הראשונה, הסמי-ליברלית, ביקשה להדחיק זה כמה דורות.

● מה הייתה הסיבה להתנתקות על פי הקטע? האם כולם מסכימים עם זה? מה דעתך?

מרכז המבקרים בניצן

ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: 8947*

חפשו אותנו ב- מרכז קטיף

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון

יחד בסיפור הישראלי

מגורשת

מערך שיעור בעקבות הסרטון

פעילות לכיתות י'-י"ב

4. סיכום:

האם יש תקווה לזוגיות? האם זה קשר כפוי?
האם טיפול זוגי הוא הפתרון? או אולי נכון יותר להתגרש?
האם יש דרך לחיות במדינת ישראל ביחד שלום, דתיים וחילונים ימנים ושמאלנים?
ואולי להילחם עד הכנעה?
ואולי להילחם על דעתך עד שהרוב יקבל את דעתך?

בסרט מגורשת הביאה צביה מרגליות את המודל הזוגי לתיאור היחסים בין דתיים לחילונים במדינת ישראל.

לפי גישה זו, מכיוון שזהו זוג, הרי שטיפול זוגי הוא הטיפול המתבקש.
● לפי דעתכם, מה כל אחד מהצדדים צריך לעשות בכדי שאכן יהיה סיכוי לטיפול הזוגי?
עם אלו רצונות/ תובנות / הנחיות יסוד כדאי להגיע לחדר הטיפולים?

האתגר הציוני הדתי שהתעורר ביתר שאת בעקבות ההתנתקות הוא החיבור לכל חלקי העם, חילונים ודתיים מתוך חזון להקים במדינת ישראל עם חזק עם זהות לאומית משותפת מתוך כבוד לכלול הערכים של כלל מרכיבי החברה הישראלית,

מבלי לשכוח על מה אסור "לוותר" במהלך הטיפול הזוגי בעולם הערכי שלנו בד בבד עם יכולת לקדם ולבטא את העולם הערכי שמביאה אתה הציונות הדתית לפסיפס הישראלי.

מרכז המבקרים בניצן

ימים א'-ה' 09:00-16:00 | יום ו' בתיאום מראש
Info@merkazkatif.co.il
www.mkatif.org

מרכז קטיף: *8947

חפשו אותנו ב- ☎ מרכז קטיף

